

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра політології і соціології**

**Навчально-методичні матеріали з курсу
“Соціологія”**

**Модуль II
*Змістовий модуль 2.
Соціологічні дослідження***

Рівне – 2008

УДК 316 (07)
ББК 60.5 Р
Н 15

Навчально-методичні матеріали з курсу “Соціологія”. Модуль II. Змістовий модуль 2. Соціологічні дослідження. / Христюк Т.А. – Рівне: РДГУ, 2008. - 25 с.

Посібник включає план заняття, методичний матеріал до всіх тем курсу, теми рефератів і доповідей, завдання та вправи, тести, кросворди, а також фрагменти із оригінальних соціологічних творів зарубіжних та вітчизняних авторів, що допомагає успішному засвоєнню курсу, направлено на розвиток навиків вільного оперування соціологічними знаннями.

Призначений для студентів усіх форм навчання вищих навчальних закладів.

Автор: Т. А. Христюк – кандидат історичних наук, доцент кафедри політології та соціології РДГУ

Рецензенти: Є. Б. Тихомирова – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародної інформації РІС КСУ

В. В. Вербець – доктор педагогічних наук, професор кафедри політології та соціології РДГУ

Рекомендовано до друку науково-методичною радою РДГУ, протокол № 4 від 19.03.2008 р.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2008

Модуль II.

Змістовий модуль 2. Соціологічні дослідження Визначення цілей змістового модуля

Після вивчення матеріалу змістового модулю *студент повинен знати:*

☐ сутність соціологічного дослідження і його значення у житті сучасного суспільства;

☐ основні етапи і види соціологічних досліджень;

☐ суть підготовки, організації і проведення соціологічного дослідження;

☐ основні методи збору соціологічної інформації;

☐ основні способи узагальнення, аналізу та інтерпретації соціальної інформації.

Студент повинен вміти:

☐ обґрунтувати доцільність використання певного методу вибірки в соціологічному дослідженні;

☐ пояснити переваги та недоліки існуючих методів збору соціологічної інформації;

☐ охарактеризувати особливості застосування того чи іншого методу соціологічного дослідження та розкрити специфіку його різновидів;

☐ проаналізувати загальні процедури обробки та інтерпретації соціологічних даних.

Тема. Соціологічні дослідження

План

1. Поняття та сутність соціологічного дослідження.
2. Види та етапи соціологічного дослідження.
3. Організація і проведення соціологічного дослідження.
4. Методи збирання та аналізу соціологічної інформації.

Соціологія, як і будь-яка теоретична наука, включає два елементи: систему нагромаджених знань (насамперед, теоретичних) і дослідницьку діяльність. Визначальний вплив на становлення і розвиток сучасної соціологічної думки мають дослідження, які поглиблюють знання людства про сутність явищ соціальної дійсності, допомагають у виробленні засобів наукового управління процесами розвитку суспільства. За допомогою соціологічних досліджень здійснюється подальше пізнання об'єктивних законів розвитку і функціонування соціальних організмів і спільностей людей та визначаються шляхи і форми використання нагромаджених знань на практиці.

В сучасній соціологічній літературі дуже часто поняття “соціологічне дослідження” вживається із сполученням слів “теоретичне”, “фундаментальне”, “прикладне”, “емпіричне” і т.д. Це одне й теж, чи принципово різні відмінні різновиди соціологічного дослідження? Що ж таке емпіричне й соціологічне дослідження?

Емпіричні соціологічні дослідження – одна з форм вивчення дійсності на початковому етапі пізнавального процесу; предметом аналізу є різноманітні дії, характеристики поведінки, погляди, настрої, потреби, інтереси, мотиви людей, соціальних груп і спільнот, відображення соціальної реальності у фактах людської свідомості. В центрі емпіричних соціологічних досліджень знаходиться саме нагромадження, збір фактичного матеріалу у вказаній галузі (на основі опитування, аналізу документів, спостереження, даних статистики і т.д.) і його первинна обробка, включаючи і початковий рівень узагальнення.

Соціологічне дослідження – система логічно послідовних методологічних, методичних і організаційно-технічних процедур, метою яких є отримання точних об'єктивних даних про соціальне явище чи процес, що вивчається. Його характерною ознакою є те, що вивчення соціальних процесів здійснюється шляхом аналізу

діяльності людини через виявлення її соціальних потреб, інтересів, мотивів, поведінки та ціннісних орієнтацій.

Соціологічне дослідження треба відрізнити від соціального дослідження. Останнє ширше першого. Соціологічні дослідження складають "ядро" більш широких соціальних досліджень – суспільствознавчих досліджень. Соціальними є дослідження, які проводяться і в інших суспільних науках – в економічній науці, в політології, правознавстві, етнографії, демографії, культурології, психології і т. д.

Поділ соціологічних досліджень на види залежить від форми і характеру проведення, від ступеня складності, актуальності, мети, потреб замовників, наукової спроможності тощо.

За формою і характером проведення, або в залежності від того, як вивчається соціальне явище: в статистиці чи в динаміці, виділяють два види соціологічного дослідження: разове і повторне.

Разове дослідження дає інформацію про стан об'єкта аналізу, про кількісні характеристики якогось явища або процесу в момент його вивчення. Таку інформацію називають статичною, оскільки віддзеркалює нібито моментальний "зріз" характеристик об'єкта і не дає відповіді на питання про тенденції його змін в часі.

Повторне дослідження – це дослідження одного й того ж або різних контингентів, які проводяться декілька разів, через певні проміжки часу, в однакових або відмінних соціальних умовах. Головне в повторних дослідженнях – співставленність досліджень.

За ступенем складності розрізняють три види соціологічного дослідження: розвідувальне (пілотажне), описове і аналітичне.

Розвідувальне (пілотажне) дослідження – найпростіший вид соціологічного аналізу, який дозволяє розв'язувати обмежені завдання. Розвідувальне дослідження, як правило, випереджає глибоке вивчення проблеми. В ході його уточнюються мета, гіпотези завдання, питання, їх формування.

Описове дослідження – більш складний вид соціологічного аналізу. З його допомогою отримують емпіричну інформацію, яка дає відносно цілісне уявлення про соціальне явище, що вивчається. Воно зазвичай проводиться в тому випадку, поки об'єкт аналізу – відносно велика сукупність, яка відрізняється різними характеристиками, наприклад, трудовий колектив великого підприємства, де працюють люди різних професій, статі, віку, стажу праці і т. д. Виділення в структурі об'єкта вивчення відносно однорідних груп (наприклад, за

рівнем освіти, віку, професій) дає можливість оцінити, порівняти характеристики, що цікавлять дослідника, виявити наявність або відсутність зв'язків між ними.

Аналітичне дослідження є найвагомішим видом соціологічного дослідження. Воно не лише описує елементи явища або процесу, що вивчається, але й дозволяє виявити причини, які лежать в його основі. Пошук причинно-наслідкових зв'язків – головне призначення цього дослідження.

Залежно від завдань розрізняють фундаментальні, прикладні та комплексні соціологічні дослідження.

Фундаментальні дослідження спрямовані на побудову і вдосконалення теорії і методології, на збагачення основ самої соціологічної науки, на виявлення та аналіз соціальних тенденцій, закономірностей розвитку і пов'язані, як правило, з вирішенням складних проблем суспільства та його підсистем.

Прикладні дослідження спрямовані на вивчення практичних рекомендацій в цій галузі; їх проводять для вивчення шляхів, форм та засобів вдосконалення діяльності конкретних соціальних об'єктів.

Комплексні соціологічні дослідження проводять здебільшого з міждисциплінарної проблематики, які поєднують у собі елементи фундаментальних і прикладних.

Дослідження *залежно від затрат часу* поділяють на експрес-дослідження, короткострокові, середньострокові та довгострокові.

Експрес-дослідження потребують мінімальних витрат часу від 1–2 тижнів до 1–2 місяців.

Короткострокові дослідження тривають, як правило, від 2 до 6 місяців.

Середньострокові дослідження – від 6 місяців до 3-х років.

Довгострокові дослідження – від 3-х років і більше.

Залежно від статусу замовника та оплати праці розрізняють держбюджетні та госпрозрахункові.

Ведучи мову про види соціологічних досліджень слід зупинитись на *соціальному моніторингу*, який є новою і перспективною формою організації соціальної інформації. Під соціальним моніторингом розуміють цілісну систему, яка дозволяє фіксувати, зберігати і здійснювати первинний аналіз одержаних даних про динаміку соціальних процесів, що відбуваються в конкретному пункті, регіоні, країні в цілому.

Процес дослідження має кілька окремих стадій, від самого початку дослідження і аж до моменту публікації або подання в письмовій формі його результатів. Соціологічні дослідження суттєво відрізняються між собою залежно від обсягів та складності проблем, строків їх проведення. Однак будь-яке із соціологічних досліджень проходить кілька взаємопов'язаних етапів, які різняться один від одного характером і змістом, формами і процедурами дослідницької діяльності.

Характеристика основних етапів соціологічного дослідження

Підготовчий	Розробка програми і робочого плану	Визначення мети і основних завдань дослідження, предмету та об'єкту, аналіз основних понять, робочих гіпотез, вибірки, методів дослідження, виконавців та термінів виконання
	Підготовка до збору інформації	Розробка документів для збору інформації, пілотажне дослідження.
Полевий	Збір інформації	За допомогою методів опитування, спостереження, експерименту та вивчення документів.
	Обробка інформації	Перевірка, групування, зведення, обчислення відносних величин, побудова статистичних рядів, складання зведених таблиць тощо.
Етап інтерпретації та узагальнення зібраних даних	Оцінка результатів	Інтерпретація та систематизація даних, формулювання висновків, оформлення звіту дослідження, розробка пропозицій та прогнозних оцінок.
<i>Реалізація та використання результатів соціологічного дослідження</i>		

Робочий план дослідження – важливий документ, що складається поряд з програмою дослідження. Зазвичай в план закладаються основні організаційні (процедурні) заходи, які треба здійснити при дослідженні. В ньому всі науково-дослідницькі і організаційно-технічні процедури і операції групуються в чотири розділи.

Перший розділ – підготовчий. Тут соціологи розробляють програму дослідження, займаються підготовкою інструментарію, формуються групи збору первинної інформації, проводиться пілотажне дослідження і т. п.

Другий розділ – організаційно-методичний. Даний розділ передбачає з'ясування таких питань: що треба зробити? Де? Коли? В які терміни?

Третій розділ – обробка отриманої соціологічної інформації: вибракування анкет, в яких немає відповідей на ключові питання; кодування питань; введення інформації в ЕОМ; обробка інформації, що дозволяє отримати зведені таблиці тощо.

Четвертий розділ – аналітичний: підготовка звітів за результатами дослідження, що містять висновки, практичні рекомендації щодо розв'язання проблеми.

Отже; в узагальнюючій формі можна сказати, що в робочому плані визначаються основні етапи і підетапи всієї роботи, характеризується розстановка виконавців (з врахуванням того, в якій послідовності процедура передбачає застосування тих або інших методик), здійснюється ув'язка в часі різних дій, які здійснюються членами дослідницької групи і визначається елементарний сітковий графік руху всієї роботи. Робочий план перетворюється, по суті, у важливий, як і програма, документ дослідження.

В практиці соціологічних досліджень особливо важлива увага приділяється складанню програми досліджень. Розробка програми – обов'язкова умова соціологічного дослідження.

Програма соціологічного дослідження – науковий документ, який регламентує всі етапи, стадії підготовки, організації та проведення соціологічного дослідження.

Роль програми соціологічного дослідження у дослідженні визначається її головними функціями: методологічною, методичною та організаційною. В ній викладаються основні завдання дослідження, методика, техніка збору та обробки соціологічної інформації. Залежно

від характеру дослідження (теоретичне чи прикладне) програма може містити різну кількість елементів, різною є і їхня значимість.

Програма соціологічного дослідження складається з трьох частин (розділів): методологічної, процедурної та організаційно-технологічної.

У методологічній частині обґрунтовується актуальність теми дослідження; визначається проблема, об'єкт та предмет дослідження; дається характеристика основних цілей та конкретних завдань; здійснюється логічний аналіз основних понять та попередній аналіз основних характеристик об'єкта дослідження; формулюються гіпотези.

Процедурна частина складається з робочого плану дослідження; опису методів збирання соціальної інформації; визначення обсягу та характеру вибірки; опису принципів і способів обробки первинної інформації.

Організаційно-технологічна частина може складатися з конкретних етапів реалізації самого дослідження, а саме: підготовка та проведення навчання інтерв'юерів; складання кошторису витрат; тиражування анкет, бланків інтерв'ю, підготовка документів для керівників установ тощо.

Соціолог, який проводить дослідження, що передбачає емпіричне вивчення досліджуваних явищ, користується спеціальними методами збирання та аналізу фактичних даних.

Під методом розуміють спосіб, правила збирання, обробки та аналізу інформації. Соціологічними методами називаються також правила та способи, за допомогою яких встановлюється зв'язок між фактами, гіпотезами та теоріями.

Розглянемо методи соціологічних досліджень, що їх соціологи зазвичай використовують у своїй роботі.

Одним з найбільш уживаних методів збору соціальної інформації є *метод аналізу документів*. У кожному соціологічному дослідженні існує проблема використання документа. Тому починаючи дослідження, потрібно визначити документи, які підлягають вивченню та порівнянню щодо надійності наявної в них інформації. Вибір документа залежить від мети і завдань дослідження, а також від повноти висвітлення проблеми та завдань, які були поставлені перед автором підготовленого документа.

Не менш важливого значення набуває *контент-аналіз* – формалізований спосіб (метод) інтерпретації текстів, який досить активно застосовується для вивчення масивів однорідних документів.

Опитування – процес отримання відомостей про досліджуваний об'єкт шляхом ведення діалогу між дослідником та респондентом за допомогою формалізованих запитань та відповідей на них.

За допомогою опитування можна отримати повну картину громадської думки про різні проблеми соціальної практики, про запити, потреби, інтереси та орієнтації, мотиви поведінки різних груп населення.

Опитування розрізняють: *анкетне, соціометричне, поштове, пресове, телефонне (інтерактивне)*.

Анкетне опитування найпоширеніший метод збору первинної інформації. З його допомогою отримують майже 90% всіх соціологічних даних. Надзвичайна популярність цього методу пояснюється різноманітністю і якістю соціологічної інформації, яку можна одержати за його допомогою. Відповіді на питання анкети легше, ніж за більшості інших дослідницьких методів, підрахувати й проаналізувати; можна дослідити великі групи осіб. Хоча багато соціологів критично ставляться до цього методу. На їхню думку, при цьому можна надати видимості точності результатам, достовірність яких сумнівна, якщо зважити на відносно поверховий характер більшості відповідей респондентів.

Соціологічне *інтерв'ю*. Інтерв'ю це метод одержання необхідної інформації шляхом безпосередньої цілеспрямованої бесіди інтерв'юера (того, хто опитує) з респондентом (той, кого опитують). Напрямок бесіди визначається тією проблемою, яка цікавить інтерв'юера і є предметом прикладного соціологічного дослідження.

Методика проведення інтерв'ю має значні відмінності від організації анкетування. Узагалі в інтерв'ю можна здобути більш глибоку та достовірну інформацію, але процедура збору надто тривала та вимагає значних ресурсів – економічних, матеріальних, інтелектуальних. До проведення інтерв'ю залучають підготовлених фахівців, які повинні досить принципово та неухильно дотримуватися бланка-інтерв'ю, не порушуючи послідовності запитань та не припускаючи вільного тлумачення запитань і відповідей під час проведення інтерв'ю з респондентом.

Спостереження – загальнонауковий метод емпіричного дослідження. В соціології застосовується переважно для збору та найпростішого узагальнення первинної інформації. Спостереження як метод збирання соціологічної інформації не можна віднести до специфічних методів соціології. Остання запозичила його ще з часів перших соціологів із раніше сформованих галузей емпіричного знання і в кінцевому рахунку із природничих наук. В соціологічно-природничому симбіозі спостереження можна в першому наближенні визначити як планомірне цілеспрямоване сприйняття явищ, результати якого в тій або іншій формі фіксуються дослідником і потім перевіряються.

Особливістю спостереження як виду дослідження і як методу збирання первинної інформації є здатність аналізувати і відтворювати життєвий процес. Тут можуть фіксуватися характер поведінки, жести, міміка, вираження емоцій окремих людей і цілих колективів. Спостереження може застосовуватись при вивченні активного населення на зборах, мітингах.

Соціологічний експеримент. Експеримент – це загальнонауковий метод одержання нового знання в контролюючих і управляючих умовах.

Біографічний метод. На відміну від експериментів, історії життя належать виключно до царини соціології та інших суспільних наук. Життєві історії складаються із зібраного про конкретних осіб біографічного матеріалу, як правило того, що його подають самі особи. Втім, дослідження історій життя рідко спираються виключно на спогади людей. Для поглиблення та перевірки надійності наданої інформації використовуються такі джерела, як листи, тогочасні звіти та газетні публікації.

Історичний аналіз. У соціологічних дослідженнях часто важливе значення має історична перспектива. Соціологи часто прагнуть досліджувати минулі події. Дослідження історії в такий спосіб означає опитування людей про події, свідками яких вони були в минулому. Проводячи історичні дослідження давніших подій, соціологи змушені користуватися документами та письмовими свідченнями, що часто зберігаються у бібліотечних або національних архівах.

Таким чином, підсумовуючи, варто зауважити, що всі методи досліджень мають свої переваги й вади. Тому під час дослідження

часто поєднують кілька методів, кожен з яких доповнює та перевіряє інші.

Особливе значення в соціологічному дослідженні відводять вибірці, тобто процесу формування вибіркової сукупності. Це обумовлено тим, що об'єкт дослідження найчастіше нараховує сотні, тисячі, десятки або сотні тисяч людей. Всі вони не можуть бути опитані.

Соціологів часто цікавлять характеристики великих груп осіб, наприклад, політичні переконання населення держави у цілому. Усіх цих людей неможливо опитати безпосередньо, тому в таких ситуаціях дослідники зосереджуються на вибірках, тобто невеликій частці представників групи. Зазвичай можна бути впевненим, що результати, одержані на основі вибірки, якщо її зроблено належним чином, можна узагальнити для всього населення. Наприклад, дослідження тільки двох-трьох тисяч виборців може дати дуже точну інформацію про переконання та виборчі наміри всього населення. Однак, щоб інформація була точною, вибірка має бути репрезентативною: група досліджуваних осіб має бути типовою для всього населення.

Репрезентативність – це властивість вибіркової сукупності відтворювати характеристики генеральної сукупності.

Генеральною сукупністю називають об'єкт дослідження, на який розповсюджуються висновки соціологічного аналізу.

Вибіркова сукупність – це частина генеральної сукупності, об'єкти якої виступають як основні об'єкти спостереження. Ця частина генеральної сукупності відбирається за спеціальними правилами так, щоб її характеристики відображали властивості всієї генеральної сукупності. Таким чином, досліджується лише частина генеральної сукупності, але так, що є можливість отримати повне уявлення про всю сукупність у цілому. Це, в свою чергу, дає економію часу, людських ресурсів і матеріальних витрат.

Елементи вибіркової сукупності (респонденти, документи, що аналізуються і т.п.), які підлягають вивченню (опитуванню, інтерв'юванню) називають одиницями аналізу. Ними можуть виступати окремі люди, їх групи, трудові колективи.

В Україні використовується два основних пакети програм обробки та аналізу інформації: SPSS і OCA.

Програма SPSS найпопулярніша на міжнародному рівні соціологічних досліджень. Вона є найпоширенішою формою обліку соціологічної інформації з міжнародними партнерами.

Програма ОСА (Обробка Соціологічних Анкет), розроблена українським вченим Горбачиком А.П., є основною комп'ютерною програмою аналізу первинної соціологічної інформації.

Комп'ютери і програмне забезпечення дають змогу звичайні статистичні дані перетворити в інформацію із соціальними процесами, закономірностями і зв'язками. Крім того, повинні бути знання і відповідна кваліфікація для доведення до кінця продукту соціологічної інформації.

Маючи статистичні дані, слід описати результати. Для цього:

- 1 – необхідно сформулювати ряди розподілів;
- 2 – здійснити статистичну експертизу одержаних рядів розділу;
- 3 – оформити одержані і статистично оцінені ряди розподілів у таблиці чи графіку так, щоб вони були доступні для розуміння пересічними людьми.

Для того, щоб не було помилок при аналізі, в практиці соціологічного аналізу використовують відповідні шкали: номінальну, порядкову, метричну.

Номінальна шкала – це шкала, де код відповіді є не більш, ніж найменування категорії. Наприклад, на запитання “Ви з якого району Рівненської області?” закладено віяло відповідей: 1 – Сарненського; 2 – Гощанського; 3 – Млинівського; 4 – Корецького тощо.

Порядкова шкала – це така послідовність відповідей на запитання, за якої кожен наступний варіант відповіді характеризує наступне рангове місце в континуумі значень. Наприклад, питання про Ваше військове звання: 1 – лейтенант; 2 – старший лейтенант; 3 – капітан; 4 – майор; 5 – підполковник. Тобто віяло запитань іде по наростаючій. У цифровому варіанті – це умовно від 1 до 10. Це є рангова шкала, вона послідовно визначає порядок відповідей.

Шкала може бути позначена і як інтервальна. Це стосується використання індексів (рейтингів довіри, індексів задоволеності тощо). Наприклад, ставиться запитання “Чи задоволені Ви обслуговуванням в магазині?” Пропонується інструкція: “Зазначте свій варіант відповіді, де 1 бал означає повне незадоволення, а 5 балів – повне задоволення .

Шкала із безумовно рівними значеннями між позиціями відповідей називається *інтервальна або метрична*. Наприклад, у 18-24 роки люди мають заробітну плату від 500 до 700 грн.; 24-28 роки від 600 до 1200 грн.; 28-34 роки – від 1000 до 2000 грн. У даному

випадку в центр аналізу треба покласти середні значення аналізованих велечин.

Питання до теми

1. Яке значення мають соціологічні дослідження в житті сучасного суспільства?
2. Поясніть відмінність між соціальним та соціологічним дослідженням.
3. Назвіть та охарактеризуйте основні етапи соціологічного дослідження.
3. Охарактеризуйте види соціологічних досліджень.
4. Розкрийте сутність і зміст основних компонентів робочого плану соціологічного дослідження.
5. Охарактеризуйте основні компоненти програми соціологічного дослідження.
6. У чому полягає різниця між методологічною та процедурною частиною програми?
7. Поясніть, що таке вибірковий метод.
8. Які методи збору соціологічної інформації Вам відомі?
9. Охарактеризуйте види соціологічного опитування.
10. Чому анкетування є одним із найпоширеніших видів соціологічного дослідження?
11. Охарактеризуйте переваги та недоліки різних методів соціологічних досліджень.
12. Які, на Вашу думку, питання можна вирішити за допомогою аналізу документів?
13. Охарактеризуйте види документів та принципи, що використовуються у процесі їх дослідження.
14. У яких випадках доцільне використання контент-аналізу?

Практичні завдання

Теми рефератів і доповідей

1. Поняття методу та методики в соціологічному дослідженні.
2. Процедура конкретно-соціологічного дослідження.
3. Вибірка у соціологічному дослідженні.
4. Аналіз документів як метод збору соціальної інформації.
5. Метод спостереження в соціологічному дослідженні.
6. Метод інтерв'ю та анкетування в соціологічному дослідженні.

7. Соціометричні методи збору соціальної інформації.

Завдання.

1. Розробіть невелику програму соціологічного дослідження із запропонованих викладачем тем або оберіть власну тему.

2. Складіть анкету для проведення соціологічного дослідження на обрану вами тему.

3. Підготуйте звіт за підсумками дослідження і рекомендації щодо розв'язання проблеми, вивченню якої було присвячено дослідження.

Структура звіту включає такі розділи:

Вступ

I. Методологічна частина

- 1.1. Актуальність теми.
- 1.2. Проблемна ситуація.
- 1.3. Об'єкт та предмет дослідження.
- 1.4. Мета і завдання дослідження.
- 1.5. Логічний аналіз основних понять.
- 1.6. Гіпотези дослідження.

II. Методична частина

- 2.1. Побудова вибірки.
- 2.2. Методи збору первинної соціологічної інформації.
- 2.3. Інтерпретація результатів.

Висновки

Література

Теми соціологічного дослідження:

1. Мотиви обрання спеціальності та вузу.
2. Навчальна дисципліна та успішність студента.
3. Ідеальний студент очима викладачів.
4. Ідеальний студент очима студентів.
5. Ідеальний викладач очима студентів.
6. Дозвілля сучасних студентів.
7. Взаємовідносини студентів у групі.
8. Політичний портрет студентської групи.
9. Установки студентської молоді у сфері сім'ї та шлюбу.
10. Проблеми студентської сім'ї.

11. Ціннісні орієнтації сучасних студентів.
12. Молодіжна субкультура.
13. Що мені подобається і що не подобається у нашому вузі.
14. Шкідливі звички та молодь.
15. Музика в житті студента.
16. Спорт в житті студента.
17. Молодь у сфері праці та зайнятості.
18. Політична культура сучасної молоді.
19. Якість отримання знань у вузі.
20. Вплив Internet на навчальний процес студентів.

Рекомендована література

1. *Вербець В. Соціологія: теоретичні та методичні аспекти. – Рівне, 2005.*
2. *Вербець В. Методологія та методика соціологічних досліджень. – Острог, 2001.*
3. *Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження. Курс лекцій. – К., 1996.*
4. *Піча В., Вовканич С., Маковецький В. Як підготувати, провести і узагальнити результати соціологічних досліджень. – Львів, 1996.*
5. *Соціологія / Під ред. Городяненка В.Г. – К., 2005.*
6. *Ядов В. Социологическое исследование: методология, программа, методы. – Саратов, 1995.*

Зразок оформлення титульної сторінки звіту

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра політології і соціології

Звіт
Соціологічного дослідження на тему:
“.....”

Виконав (ла):

Студент (ка):групи

Перевірив (ла)

*Науковий ступінь, звання,
П.І.П. викладача)*

Рівне – 2008

Анкета
“Мотиви обрання спеціальності та вузу”

ШАНОВНИЙ ДОБРОДІЮ (ДОБРОДІЙКО)!

Запрошуємо Вас взяти участь у дослідженні, присвяченому проблемі професійного самовизначення студентів.

Просимо щиро і вдумливо відповісти на питання нашої анкети. Інформація буде використана тільки в узагальненому вигляді. Прізвище вказувати не треба.

Заздалегідь дякуємо за співпрацю!

1. Чому Ви вирішили вступити до ВНЗ?

(можна позначити не більш 3-х варіантів відповідей)

1. Хотіли стати висококваліфікованим спеціалістом в обраній галузі
2. Хотіли підвищити свій соціальний статус, мати більш престижне становище у суспільстві
3. Хотіли забезпечити собі стабільний матеріальний достаток у майбутньому
4. Думали продовжити роки учнівства, безтурботного існування (не йти працювати, не служити в армії)
5. Вважали, що диплом про вищу освіту (усе одно, яку) знадобиться Вам у житті
6. Сподівалися зустріти майбутнього супутника життя
7. На цьому наполягали Ваші батьки
8. Думали, що вища освіта забезпечить Вам цікаве коло спілкування в теперішньому і майбутньому
9. Вважали, що вища освіта надасть Вам можливість стати культурною, високоосвіченою людиною
10. Хотіли успадкувати професію батьків
11. Важко відповісти
12. Інше _____

2. Який навчальний заклад Ви закінчили до вступу у ВНЗ?

1. Загальноосвітню школу
2. Ліцей, гімназію
3. Спеціалізовану школу
4. Технікум, коледж
5. ПТУ

6. Інше (що саме?) _____
3. Навчання у закладі, який Ви закінчили до вступу у ВНЗ, було ...
1. ...безкоштовним
 2. ...частково платним
 3. ...повністю платним
4. Як Ви навчалися в школі?
1. Тільки на “відмінно”
 2. На “добре” і “відмінно”
 3. В основному на “добре”
 4. На “добре” і “задовільно”
 5. В основному на “задовільно”
5. Ви вступили до ВНЗ...
1. ...за результатами вступних іспитів
 2. ...за результатами незалежного тестування
 3. ...за результатами співбесіди
 4. Інше (що саме) _____
6. Ви вступили до ВНЗ, де зараз навчаєтесь, у рік отримання атестату про загальну середню освіту?
1. Так
 2. Ні
7. Якщо “НІ”, то чому? (можна позначити декілька пунктів)
1. Не пройшли за конкурсом
 2. Служили в армії
 3. Не визначилися з конкретним ВНЗ, спеціальністю
 4. За сімейними обставинами
 5. Не було можливостей сплатити за підготовку до іспитів (підготовчі курси, репетиторство тощо)
 6. Не було можливостей сплачувати за навчання
 7. На той час не було наміру вступити до ВНЗ
 8. Інше (що саме) _____
8. Чи мали Ви пільги при вступі до ВНЗ?
1. Мали як медаліст
 2. Як переможець олімпіади (конкурсу) за спеціальністю
 3. Як призер МАН
 4. Як випускник підготовчих курсів при ВНЗ
 5. Пільги за станом здоров'я та соціальним станом
 6. Інші пільги (вказіть, які) _____
 7. Не мали пільг
9. Які форми підготовки до вступних іспитів до ВНЗ Ви використовували?

1. Підготовчі курси при ВНЗ
2. Заняття з репетитором-викладачем ВНЗ, до якого Ви вступали
3. Заняття з репетитором, який не працює у ВНЗ, до якого Ви вступали
4. Індивідуальні заняття зі шкільним вчителем
5. Факультативні заняття у школі
6. Готувалися самостійно
7. Інше _____

10. Скільки приблизно грошей витратила Ваша сім'я на підготовку до вступу у ВНЗ?

1. До 100 \$
2. До 500 \$
3. До 1000 \$
4. Більше 1000 \$
5. Грошових витрат майже не було
6. Важко відповісти

Чи мали значення при Вашому вступі до ВНЗ такі фактори? (зробіть одну позначку в кожному рядку)

	Мали значення	Скоріше мали	В чомусь мали, в чомусь ні	Скоріше не мали	Не мали значення
11. Ваші знання, рівень підготовки	5	4	3	2	1
12. Знайомства, "зв'язки" батьків	5	4	3	2	1
13. Спроможність сплачувати за навчання за контрактом	5	4	3	2	1
14. Хабар	5	4	3	2	1
15. Спonsorська допомога ВНЗ з боку батьків, родичів (купівля комп'ютерної	5	4	3	2	1

техніки, ремонт приміщень тощо)					
16. Відсутність конкурсу на спеціальність	5	4	3	2	1

17. Ви навчаєтесь... (зробіть одну позначку)

1. ...у державному вузі на бюджетній основі
2. ...у державному вузі на контрактній основі
3. ...у приватному вузі

Якби Вам знову довелося вирішувати питання про вибір ВНЗ і спеціальності, чи обрали б Ви сьогодні... (зробіть одну позначку в кожному рядку)

	так	Скоріше так	Скоріше ні	Ні	Важко сказати
18. ...ту ж саму спеціальність	4	3	2	1	0
19. ...той самий ВНЗ	4	3	2	1	0

20. Ваша стаття

1. Чоловіча
2. Жіноча

21. ВНЗ (вказіть повну назву) _____

22. Факультет _____

23. Курс _____

Щиро дякуємо за допомогу!

Анкета
“Професійні та життєві очікування, плани, наміри
студентів”

ШАНОВНИЙ ДОБРОДІЮ (ДОБРОДІЙКО)!

Запрошуємо Вас взяти участь у дослідженні, присвяченому вивченню професійних та життєвих планів студентів.

Анкета анонімна. Всі відповіді будуть використані тільки в узагальненому вигляді. Своє прізвище вказувати не має потреби.

Ми розраховуємо на Ваше співробітництво і щиро дякуємо за допомогу та правдиві відповіді.

При заповненні анкети просимо уважно прочитати всі варіанти відповідей та дописати свої

1. Якому виду діяльності ви збираєтесь присвятити себе після закінчення ВНЗ?

1. Викладацькій роботі в школі, ліцеї тощо
2. Викладацькій роботі в технікумі, коледжі
3. Викладацькій роботі у ВНЗ
4. Науково-дослідній роботі
5. Практичній діяльності за фахом (перекладач, економіст, еколог тощо)
6. Адміністративно-управлінській діяльності
7. Політичній, громадській діяльності
8. Створенню власного бізнесу
9. Вам байдуже чим займатися, аби платили гроші
10. Хотіли б не працювати, а присвятити себе сім'ї, вихованню дітей
11. Чітких планів немає
12. Інше _____

2. Як Ви вважаєте, чи матимете Ви змогу після закінчення ВНЗ знайти роботу, яка влаштувала б Вас? (зробіть одну позначку)

1. Так, достатньо легко
2. Мабуть, так, але з певними труднощами
3. Швидше за все не зможете
4. Важко сказати
5. Ще не думали про це

3. На чію допомогу Ви насамперед розраховуєте у вирішенні питання свого працевлаштування після закінчення ВНЗ?

1. Батьків, родичів

2. Друзів, знайомих
3. ВНЗ
4. Служб зайнятості
5. Розраховуєте тільки на себе
6. Інше _____

Чи плануєте Ви у найближчій перспективі поїхати до однієї з країн далекого зарубіжжя?

	так	ні	Важко відповісти
4. На навчання	1	2	0
5. На тимчасову роботу	1	2	0
6. На постійне місце проживання	1	2	0

7. Якщо Ви плануєте поїхати на навчання за кордон, то з якою метою?

1. Для отримання диплому (бакалавра, магістра) одного з закордонних університетів
2. Для того, щоб прослухати окремі навчальні курси, лекції відомих науковців
3. Для того, щоб набути досвіду навчання у закордонному університеті
4. Для того, щоб познайомитись з іншими країнами, їхньою культурою
5. Для того, щоб отримати інформацію щодо можливостей майбутнього працевлаштування за кордоном
6. Інше _____

8. Якщо Ви плануєте виїхати за кордон на постійне місце проживання (ПМП), то чому?

1. За кордоном вище матеріальний рівень життя
2. Там дійсно демократичне суспільство
3. Бажаєте подивитися світ
4. Бажаєте виїхати з цієї країни
5. Там мешкають Ваші близькі родичі
6. Там більше можливостей себе реалізувати
7. Вам подобається зміна місць
8. Інше _____

9. Якщо Ви не збираєтесь виїжджати з країни на ПМП, то чому?

1. Тут Ваша сім'я
2. Тут Ваші друзі
3. Тут Ваша Батьківщина

4. Вам і тут добре живеться
 5. Хочете брати участь у розбудові своєї держави
 6. Не подобається зміна місць
 7. Там теж не просто
 8. Інше _____
- 10.** Чи були Ви раніше за кордоном?
1. Так
 2. Ні
- 11.** Якщо Ви були за кордоном, то з якою метою?
1. Тимчасова робота
 2. Поїздка до родичів, друзів
 3. Туризм
 4. Довгострокове навчання (1-2 роки)
 5. Короткострокове навчання (до 6 місяців)
 6. Інше _____
- 12.** Що, на Ваш погляд, більш за все сприяє життєвому успіху?
(*виберіть не більше 3—найважливіших чинників*)
1. Впливові друзі, родичі, наявність зв'язків
 2. Власний інтелект, здібності
 3. Везіння, щасливий випадок
 4. Професіоналізм, ділові якості
 5. Вміння використовувати будь-які засоби для досягнення мети
 6. Ділова хватка, прагматизм
 7. Наявність початкового капіталу, власності
 8. Зовнішність
 9. Інше (*напишіть, що саме*) _____
- 13.** Як Ви вважаєте, наскільки успішним є Ваше життя?
1. В цілому успішним
 2. Скоріше успішним
 3. В чомусь успішним, в чомусь ні
 4. Скоріше неуспішним
 5. В цілому неуспішним
 6. Важко сказати
- 14.** Ваша стаття
1. Чоловіча
 2. Жіноча
- 15.** Факультет _____
- 16.** Курс _____

Дякуємо!

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

Навчально-методичні матеріали з курсу “Соціологія”. Модуль II.
Змістовий модуль 2. Соціологічні дослідження. – Рівне: РДГУ, 2008. – 25 с.

Христюк Тетяна Анатоліївна

Відповідальна за випуск кафедра політології і соціології

Підписано до друку 27.12.2007 р. Формат 60x84 1/16
Папір офсетний. Обсяг 1,57 ум.др.арк. Наклад 100 прим.
Гарнітура Times New Roman Суг. Друк ризографічний

Редакційно-видавничий відділ
Рівненський державний гуманітарний університет
м. Рівне, вул. С.Бандери 12

